

Aan het college van B&W
T.a.v.: Wethouder P. Lansink-Bastemeijer
Postbus 70012
3000 KP Rotterdam

Rotterdam, 19 december 2024

Betreft: Advies aanpak overlast lachgasafval

Geachte wethouder Lansink-Bastemeijer,

De overlast van lachgasafval is toegenomen, zeker sinds 1 januari 2023 het statiegeld op lachgascilinders is afgeschaft. Het afval ontsiert niet alleen parkeerplaatsen en groenperken, maar ligt ook vaak in de nabijheid van scholen en speeltuinen. Het verplaatsen van de cilinders kan daarbij gevaarlijk zijn en ook het, goedbedoeld of niet, dumpen in ondergrondse containers kan grote gevolgen hebben.

Het Burgerpanel Rotterdam heeft daarom gekeken naar de mogelijkheden en onmogelijkheden van de aanpak van lachgasafval.

Samenvatting van de adviezen

1. Geef voorlichting over de impact van het gebruik van lachgas én het gevaar van het afval voor burgers én natuur.
2. Maak hierbij gebruik van de gedragswetenschappers in huis en zet influencers in. Laat de gebruikers weten dat ze een kleine minderheid zijn, maar dat alle burgers er last van hebben.
3. Maak duidelijk hoe groot de overlast is, wat de gemeente doet en wat de burger zelf kan doen.

Wij zijn graag bereid om met u van gedachten te wisselen over dit advies en om mee te denken over de aanpak.

In de bijlage vindt u ons volledige advies.

Vriendelijke groet,

namens het Burgerpanel Rotterdam

Sylvia Lobbe

Voorzitter Burgerpanel Rotterdam

cc: Gemeenteraad, Griffie,

Advies Aanpak Overlast Lachgasafval

Rotterdam heeft al jaren te maken met veel zwerfvuil. Het Burgerpanel Rotterdam heeft dan ook meerdere adviezen aan de gemeente uitgebracht over de aanpak hiervan en wel zoveel dat het panel in 2021 besloot geen adviezen meer uit te geven over dit probleem. Maar sinds de Corona tijd neemt de overlast van een nieuw soort zwerfvuil, namelijk lachgascilinders, grote vormen aan. Dat werd nog versterkt sinds 1 januari 2023 statiegeld op cilinders werd afgeschaft. Overal in de stad liggen lege cilinders, soms keurig gestapeld naast openbare afvalbakken, vaak op (afgelegen) parkeerterreinen. Het Burgerpanel heeft daarom besloten een advies aan de gemeente te formuleren over de aanpak van overlast door lachgas en lachgascilinders.

Onderzoeksvragen

- Wat zijn de mogelijke oplossingen voor lachgascilinders op de korte termijn?
- Wat zijn de mogelijkheden voor lachgastanks op de lange termijn?
- Wat kan de gemeente Rotterdam aan preventie doen?

Aanpak onderzoek

1. Research online

Sinds 2018 wordt al melding gemaakt op het internet van het gebruik van lachgas en de mogelijke risico's. Ook het RIVM wijst in 2019 al op de risico's bij recreatief gebruik. In de Nationale Drug Monitor van september 2024 lezen we dat er daling in het gebruik van lachgas te zien is, maar ook dat een hoger aantal gebruikers gezondheidsproblemen heeft. Sommigen hebben zelfs neurologische klachten.¹

2. Gesprek met de afdeling preventie, wijkveiligheid en de beleidsadviseur

Een lege lachgascilinder valt onder gevaarlijk afval dat op een speciale manier moet worden verwijderd. Vier keer per week rijdt een bus een speciaal uitgezette route naar aanleiding van meldingen. Locaties op een zogenaamde prioriteitenlijst gaan voor. Verwijderkosten zijn €26.000 per week, dat wil zeggen €1,3 miljoen per jaar. De toezegging is dat dit afval binnen tien werkdagen na een melding opgehaald wordt. De gemeente heeft niet de mankracht en de middelen om meer en vaker lachgascilinders op te halen.

Sinds 1 januari 2023 is het recreatieve gebruik van lachgas verboden. Sindsdien zijn de navulbare cilinders verdwenen en worden enkel de grote wegwerpvarianten gekocht. Dit was een besluit van de landelijke overheid, maar de verantwoordelijkheid voor het opruimen blijft bij de gemeentes liggen.

¹ Zie bijlage 1 Bronnen

Het ministerie van Volksgezondheid, Welzijn en Sport voert geen landelijke campagne en geeft geen voorlichting over lachgas uit de angst dat het tot een groter gebruik leidt. De gemeente Rotterdam volgt deze koers.

Als deze cilinders bij het restafval terecht komen, kunnen ze brand in de afvalwagens en andere afvalverwerkingsmachines veroorzaken.

3. Gesprek met (voormalig) Stadmarinier Lombardijen

In Lombardije is lachgas een aanzienlijk probleem. Het landelijke verbod op lachgas heeft als gevolg gehad dat het probleem verder is uitgegroeid, zeker in deze wijk en ook in heel Rotterdam. Er is te weinig bewustwording dat lachgas gevaarlijk is voor het lichaam en de natuur.

De stadmarinier doet de volgende suggesties:

- Verander de naam Lachgas, omdat het een verkeerde associatie heeft. Het gas stopt de toevoer van zuurstof naar de hersenen. Dit kan leiden tot blijvende schade.
- Verwerk de cilinders in Rotterdam om kosten te besparen. Dit vraagt wel eenmalig een investering, maar dan is het voor de burgers duidelijk welk bedrijf de cilinders vernietigt van 'hun' geld.
- Zorg ervoor dat bedrijven als PostNL hun medewerking stoppen aan het versturen van de cilinders.
- Maak het gebruik van lachgas belachelijk.²

4. Gesprek specifiek over preventie met Geert Bruinen

Er is niet veel gedaan aan preventie van het gebruik van lachgas en er wordt weinig gedaan aan handhaving van het lachgasverbod. De groep gebruikers wordt kleiner maar de verslaving van de gebruikers is groter³.

De politieregistratie is slecht en met de invoering van de Algemene Plaatselijke Verordening (APV) is het lastig een boete te geven. Daardoor hebben gebruikers weinig redenen om handhaving serieus te nemen.

Religie zou kunnen zorgen voor minder gebruik van drugs. Misschien is meer voorlichting over de gevolgen van lachgasgebruik mogelijk bij religieuze groeperingen.

Er zijn vier periodes in lachgasgebruik te onderkennen:

1. de slagroomsput; bewerkelijk en gebruikt door kleine groep. 8 gr per patroon (= 1 ballon), doos van 24 in een avond is veel.
2. verkoop per ballon in horeca/festivals en de Lachgaskoning à 5 euro
3. statiegeldcilinders bij veelgebruikers (€ 50 voor 200 ballonnen)
4. wegwerpcilinders na lachgasverbod, bijna alleen nog gebruikt door zware gebruikers.

Advies:

Stel een norm in, breng de boodschap positief, voor handhaving geldt "Practice what you preach." Kijk naar het kauwgombeleid, dat was ook een lange termijn gedragsverandering maar bleek wel mogelijk.

² Door de sketch van Youp van het Hek bestaat het biermerk Buckler niet meer in Nederland. Zoiets zou ook gedaan moeten worden voor lachgas.

³ Zeker 64 dwarslaesies door lachgas: 'Sommigen nemen 100 ballonnen per dag' | RTL Nieuws | RTL.nl

Lachgas geïnduceerde myelopathie of polyneuropathie - Alrijne Ziekenhuis

5. Gesprek met Stadsbeheer/opruimdienst

De gemeente was onvoorbereid op de grote getallen lachgascilinders toen statiegeld op de cilinders werd afgeschaft.

Op dit moment is de stand van zaken:

- Per week zijn er tussen de 600 en 700 meldingen.
- Het aantal milieuadviseurs met eigen wagens is uitgebreid naar acht.
- De doorlooptijd van de ophaaldienst is mogelijk langer dan tien werkdagen.
- De servicenorm is losgelaten.
- De afvalbewerker (AVR) heeft enorme schade opgelopen.
- Via een lopende band met magneten worden zo'n 4400 cilinders per maand uit het restafval gehaald.
- Cilinders worden in eigen beheer opgehaald (door opgeleide mensen).
- Er wordt gewerkt aan een scanauto die lachgascilinders kan herkennen.
- De handleiding van de overheid voor communicatie met burgers over lachgas is beperkt.
- Er worden minder meldingen gemaakt door burgers, omdat actie uitblijft en mensen hierdoor niet meer melden.
- De Nederlandse dienst van reinigingsdienst (NVRD)⁴ heeft een jaar geleden een verzoek ingediend bij de overheid cilinders buiten Europa tegen te houden, dit wordt niet opgepakt.
- Er zijn ronde-tafel gesprekken waarbij experts kennis delen over lachgascilinders en de overlast.

6. Enquête onder de vrienden van het Burgerpanel (zie bijlage 2).

Honderdtachtig vrienden van het Burgerpanel hebben de enquête ingevuld.

Uit de antwoorden kwam onder andere naar voren:

- Ruim 83% is bekend met gebruikte lachgascilinders.
- Ruim 17% ziet iedere dag lachgascilinders in de eigen wijk liggen, 37% ziet die meerdere keren per week.
- Bijna 70% ziet de cilinders op specifieke plekken in de wijk liggen.
- Volgens ruim 73% is de overlast van lachgascilinders de afgelopen twee jaar toegenomen.
- Meer dan de helft van de respondenten weet niet dat je de cilinders niet zelf mag verplaatsen.

Conclusies

Aan de hand van onderzoek, gesprekken en uit de enquête hebben we een aantal zaken die ons zijn opgevallen in kaart gebracht:

- De burgers ervaren meer overlast; het lachgasafval wordt vaak op specifieke plekken gedumpt.
- Ruim 50% van de burgers weet niet dat ze zelf van dit afval af moeten blijven.
- De kosten voor het verwijderen van lachgasafval zijn extreem hoog omdat het als gevaarlijk drugsafval beschouwd wordt.
- Er zijn geen alternatieve verwerkingsmethoden voor handen.
- Communicatie naar de burger over het gevaar voor de eigen gezondheid en over hoe de gemeente met het probleem worstelt is onvoldoende.

⁴ <https://www.nvrd.nl/dossier/lachgas/#accordion>

- De gemeente heeft meer milieuadviseurs die zorgen voor het ophalen van lachgascilinders, maar dit aantal is te klein.
- Er is geen gemeentelijke campagne tegen het gebruik van lachgas op social media geweest.

Advies

We moeten constateren dat op onze eerste onderzoeksvragen geen afdoende antwoord gegeven kan worden. Er zijn geen alternatieve verwerkingsmethoden of cilindertanks voor handen. Daarom richten we ons advies op wat de gemeente Rotterdam kan doen aan preventie:

1. Geef voorlichting over de impact van het gebruik van lachgas én het gevaar van het afval voor de burgers én de natuur.
2. Maak hierbij gebruik van de gedragswetenschappers in huis en zet influencers in. Laat de gebruikers weten dat ze een kleine minderheid zijn, maar dat alle burgers er last van hebben.
3. Maak duidelijk hoe groot de overlast is, wat de gemeente doet en wat de burger zelf kan doen.

Bijlage 1 Bronnen

<https://www.nationaledrugmonitor.nl/lachgas>, 11-12-2024

<https://www.ad.nl/rotterdam/sammie-deed-onderzoek-naar-lachgasverslaving-en-staat-ermee-in-toonaangevend-vakblad-heel-gaaf~a5ef36ad/>, 4 februari 2024

<https://www.nationaledrugmonitor.nl/lachgas-incidenten/>, 12-9-2024

www.vrt.be/vrtnws/nl/2023/01/31/lachgas-explosie-verbrandingsoven/

Persbericht Rotterdam

<https://persberichtenrotterdam.nl/persberichten/uitbreiding-succesvol-preventie-en-handhavingsplan-alcohol-en-andere-drugs/>

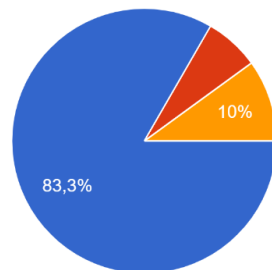
<https://gemeente-raad.rotterdam.nl/Agenda/Document/9ca5f70a-be23-41a5-a64c-8ba085e4cf62?documentId=ac44a748-759f-4a7d-87b0-d45b22b0036f&agendaltemId=d56f8400-5444-4d0d-b21b-6a8f43e51a16>

www.rivm.nl/nieuws/veel-risicos-recreatief-gebruik-lachgas, 2-12-2019

Bijlage 2 Uitkomst enquête

Ben je bekend met gebruikte lachgascilinders (zie foto)? Deze zijn in verschillende uitvoeringen op straat en tussen de struiken te vinden.

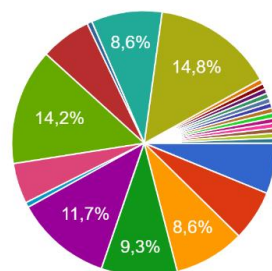
180 antwoorden

- Ja, ik ben bekend met lachgascilinders
- Ja, weleens gezien maar wist niet dat dit lachgascilinders zijn
- Nee, ik heb dit nog nooit gezien

Ik woon in

162 antwoorden

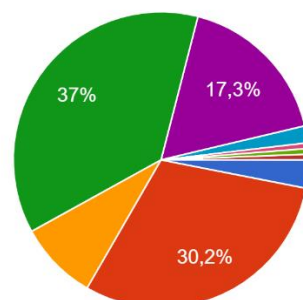

- Charlois
- IJsselmonde
- Feijenoord
- Delfshaven
- Hillegersberg-Schiebroek
- Hoek van Holland
- Hoogvliet
- Kralingen-Crooswijk

1/4

Hoe vaak zie je lachgascilinders in je eigen wijk liggen?

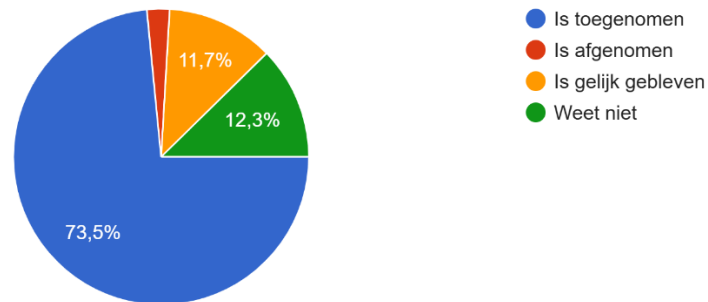
162 antwoorden

- Nooit
- Af en toe
- Maandelijks
- Wekelijks
- Dagelijks
- Niet eerder bewust op gelet
- regelmatig als ik met de hond wandel
- Meerdere keren per week
- Bijna dagelijks!

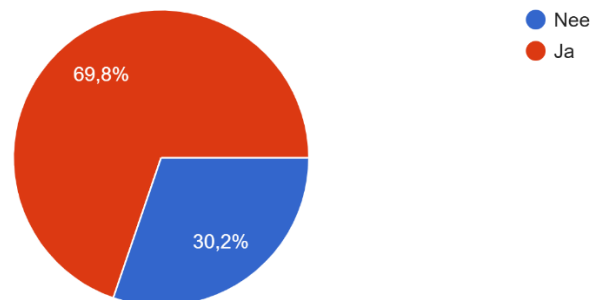
Hoe ervaar je de overlast van lachgascilinders in jouw wijk de laatste twee jaar?

162 antwoorden

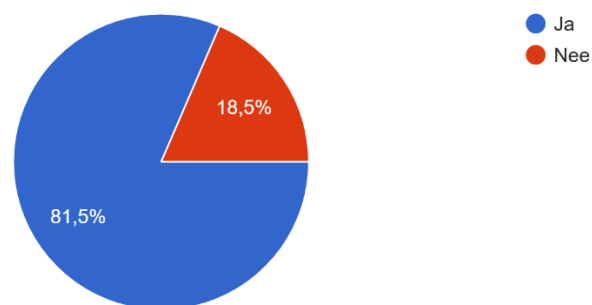
Zijn er in jouw wijk specifieke locaties waar regelmatig lachgascilinders achtergelaten worden?

162 antwoorden

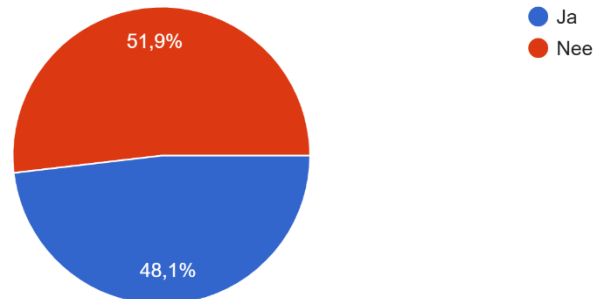
Wist je dat je een lachgascilinder niet in de afvalcontainer mag gooien wegens ontploffingsgevaar?

162 antwoorden

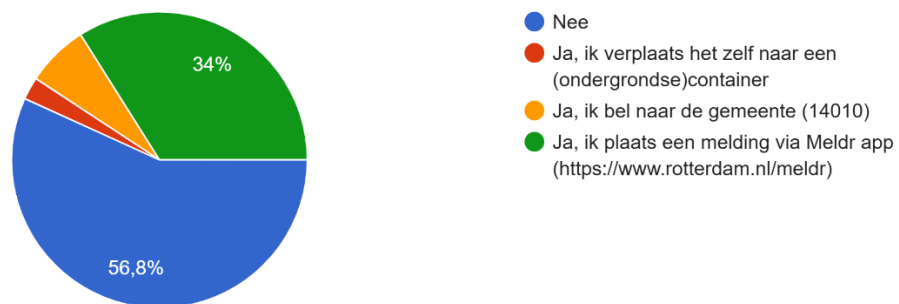
Wist je dat je een lachgascilinder niet zelf mag verplaatsen?

162 antwoorden

Heb je weleens actie ondernomen nadat je lachgascilinders aantrof?

162 antwoorden

Bijlage 3 Beeldverslag

